

درس هفتم

درس آزاد

فارسی ششم دبستان

علوی

درس هفتم درس آزاد

درس هفتم

درس آزاد

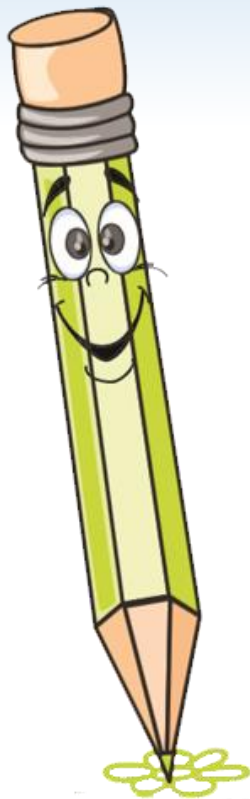
فارسی ششم دبستان

علوی

درس هفتم درس آزاد

درس آزاد

در این درس، مفاهیم زیر را می آموزم:

آشنایی با فرهنگ بومی

آشنایی با برخی رسوم اقوام کُرد در «شب یلدا»

آشنایی با فعل «گذشته»

آشنایی با «ایرج میرزا»

همه از خاکِ پاکِ ایرانیم

بخوان و حفظ کن

همه از خاکِ پاکِ ایرانیم
مهربان، همچو جسم با جانیم
یادگارِ قدیمِ دورانیم
مادرِ خویش را نگهبانیم
درسِ حُبِّ الوطن، همی خوانیم
ما یقیناً ز اهلِ ایمانیم
جان و دل، رایگان بیفشانیم

ما که اطفالِ این دبستانیم
همه با هم برادرِ وطنیم
اشرف و آنجَبِ تمامِ ملل
وطنِ ما به جای مادر ماست
شکر داریم کز طفولیت
چون که حُبِّ وطن ز ایمان است
گر رسد دشمنی برای وطن

«ایرج میرزا»

ما که اطفال این دبستانیم همه از خاک پاک ایرانیم

معنی بیت: ما که کودکان وطن (ایران) هستیم همه از خاک پاک ایران پرورش یافته ایم.

همه باهم برادرِ وطنیم مهربان، همچو جسم با جانیم

معنی بیت: همه ی ما ایرانی ها همانند برادر با هم یکدل و مهربان هستیم و مثل روح که در جسم قرار دارد یکدل می باشیم.

اشرف و انجَبِ تمامِ مِللِ یادگارِ قدیمِ دورانیم

معنی بیت: ما ایرانی ها در بین تمام ملت ها، شریف ترین و نجیب ترین ها هستیم و یادگاری از پیشینه و گذشته پر افتخارمان هستیم.

وطن ما به جای مادر ماست مادرِ خویش را نگهبانیم

معنی بیت: وطن ما برای ما مثل مادرمان می ماند و مانند مادر از آن محافظت می کنیم.

شُکر داریم کز طفولیتِ درسِ حُبِّ الوطن، همی خوانیم

معنی بیت: خدا را شکر می کنیم که از کودکی تا به حال درس وطن دوستی را خوانده ایم و همچنان می خوانیم

چون که حُبِ وطن ز ایمان است ما یقیناً ز اهلِ ایمانیم

معنی بیت: از آن جایی که وطن دوستی نشانه ی ایمان است ما به یقین اهل ایمان هستیم.

گر رسد دشمنی برای وطن جان و دل، رایگان بیفشانیم

معنی بیت: اگر دشمن به وطن ما حمله کند جان و قلب خویش را بدون چشم داشتی فدای وطن می کنیم.

واژه‌نامه:

اطفال: طفل، کودک	همچو: همانند
جان: روح و روان	اشرف: شریف‌تر
انجَب: نجیب‌تر	ملل: ملت‌ها
دوران: روزگار	طفولیت: کودکی و بچگی
حب الوطن: دوست داشتن میهن و وطن	رایگان: مجانی، بدون توقع
بیفشانیم: فدا کنیم	

به مجموعه‌ی آداب و رسوم، باورها و اعتقادات یک جامعه، فرهنگ بومی، گفته می‌شود. یکی از رسوم کهن ایرانیان، «شب یلدا» است. در اینجا، قسمتی از رسوم اقوام «گرد» در این شب، آورده شده است. «محمدرضا همزه‌ای» در کتاب «فرهنگ خوراکِ گرد» این گونه می‌نویسد:

«در میان «گردان» «شب یلدا» با نام ایرانی «چله» خوانده می‌شود. در شب چله رسم بر این بوده است که بزرگ و کوچک در هر خاندان، در خانه‌ی بزرگِ خاندان گرد بیایند. در آن‌جا از ایشان با میوه، کلوچه، نخود و کشمش و شیرینی‌های بومی پذیرایی می‌شد. هم‌چنین رسم بر این بود که هر یک از خانواده‌های گرد یک‌گونه آش رشته می‌پختند که به آن «رشته‌ی دایاله» می‌گفتند. باور بر این بوده است که خوردن «رشته‌ی دایاله» در شب چله تا سال دیگر آدم را از خطر سوختن در امان نگاه می‌دارد، پس از آن که آش پخته می‌شد و پیش از آن که به خوردن پرداخته شود، کمی از آن را پای اجاق می‌ریختند. این سهم «دایاله» بود که بایستی پیش از دیگران از آش بخورد. گفته می‌شود که در «شب چله» در سرزمین‌های **کلیایی**، در گذشته آیینی اجرا می‌شده که به آن «کوسه کوسه» گفته می‌شد.

«آن‌گاه دو مرد از مردم روستا که یکی خود را به شکل زن درآورده و دیگری با پنبه و پشم ریش می‌گذاشت، در میان روستا به رقص و آواز می‌پرداختند. یا این که آن‌ها با سوزنی که در دست داشتند به هر کس که به ایشان نزدیک می‌شده سوزنی می‌زدند. هم‌چنین در برابر هر خانه، مردم به ایشان چیزهایی مانند روغن، قند، چای، تنباکو، بادام، گردو، کشمش و غیره می‌دادند.»

الف) آتش رشته‌ای که در «شب یلدا» اقوام گرد می‌پزند، چه نام دارد؟
رشته دایاله

ب) رسم «کوسه کوسه» در میان کدام دسته از کردها، رایج بود؟
کردهای کلیایی

پ) بنابر اعتقاد کردها، آتش دایاله از وقوع چه چیزی جلوگیری می‌کند؟
از خطر سوختن در امان نگه می‌دارد.

ت) آیین «کوسه کوسه» چگونه برگزار می‌شود؟

دومردروستا، یکی به شکل زن در می‌آمد و دیگری با پنبه ریش می‌گذاشت و به رقص و آواز می‌پرداختند.

به جمله‌های زیر توجه کنید:

کمی از آن را پای اجاق می‌ریختند.

در شب چله رسم براین بوده است.

واژه‌های خط کشیده شده، معنی جمله را کامل می‌کنند و فعل جمله هستند.

این جملات نشان می‌دهند که کار یا حالت و ویژگی‌ای در زمان گذشته روی داده است.

فعل این جملات، زمان «گذشته» را نشان می‌دهد.

به فعل «گذشته» می‌توان واژه‌ی «دیروز» را اضافه کرد.

«دیروز» آن را پای اجاق می‌ریختند.

ایرج میرزا

وی از شاعران معاصر و از نوادگان فتحعلی شاه قاجار است. او ابتدا شاعر دربار قاجار بود اما سپس از آن کناره گرفت. شعر او ساده و روان است. دیوان شعری از وی به جا مانده است.

هم خانواده های مهمّ درس

اطفال: طفل، طفولیت

ایمان: مؤمن، امن، امانت

انجب: نجیب، نجابت

اشرف: شریف، شرافت، تشریف

حُب: حبیب، محبوبه، محبوب

۱. جملات و عبارات درست را از نادرست، تشخیص داده و موارد نادرست را اصلاح کن.

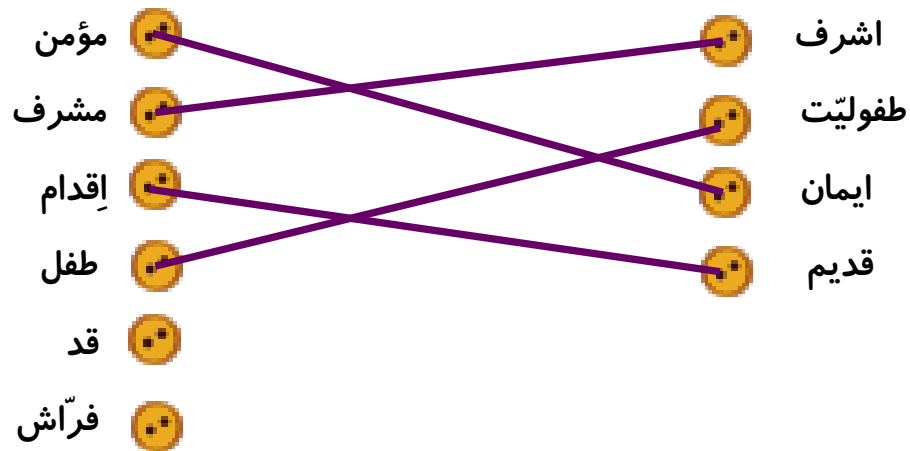
الف) مصراع «وطن ما به جای مادرِ ماست» جایگاهِ وطن را بالاتر از مادر دانسته است. ❌
وطن را همانند مادر دانسته.

ب) مصراع «همه باهم برادر وطنیم» به همبستگی تأکید دارد. ✅

پ) بیت «شکر داریم کز طفولیت/ درس حبّ الوطن همی خوانیم» عشق به وطن را بالاتر از هر عشقی می‌داند. ❌
از اینکه، عشق به وطن از کودکی به شاعر آموزش داده شده، سپاسگزار است.

۲. واژه‌های هم‌خانواده را به هم متصل کن. (دو مورد، اضافی است).

۳. در شعر زیر، منظور از «اطفال» و «دبستان» چیست؟

همه از خاک پاک ایرانیم

ما که اطفال این دبستانیم

اطفال: مردمان وطن

دبستان: وطن

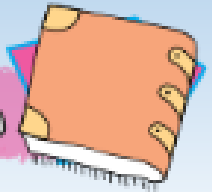
فارسی ششم دبستان

علوی

درس هفتم درس آزاد

درک مطلب

حکایت زیر را بخوان و به سوالات مربوط به آن پاسخ بده.

روزی به غرور جوانی، سخت شتابان رفته بودم و شبانگاه در کنار تپّه‌ای، سست مانده. پیرمردی ضعیف از پسِ کاروان همی آمد و گفت: چه نشینی که نه جای خفتن است؟ گفتم: چون روم که نه پای رفتن است؟ گفت: این نشیدی که صاحب‌دلان گفته‌اند: رفتن و نشستن به که دویدن و گُستن.

بازنویسی از «گلستان سعدی»

۱. علت سرعت زیاد شخصیت حکایت چه بود؟

غرور جوانی

۲. شخصیت پیرمرد را توصیف کن.

با تجربه - دانا - نصیحتگر

۳. این حکایت، تو را به یاد کدام ضرب‌المثل معروف می‌اندازد؟

رهر و آن نیست که گه تند و گهی خسته رود   رهر و آن است که آهسته و پیوسته رود

۴. حکایت بالا، مخاطب را به چه کاری تشویق می‌کند؟

دوری از غرور و عجله - کارها را با آرامش انجام دادن

پایان درسی درسی آزاد

فارسی ششم دبستان

علوی

درس هفتم درس آزاد

